

Тайна лейтенанта Левченка

(у трьох діях)

о. В. Зін'ко ЧСВВ

Прудентопіль, 1966

diasporiana.org.ua

Тайна лейтенанта Левченка

(у трьох діях)

(діється в Западній 1940 року)

о. В. Зінько ЧСВВ

Ірудентопіль, 1966

Особи: Лейтенант Левченко
Лейтенант Наталка
Капітан Петренко
о. Макар
Ольга, його сестра
Юрчик, сестрінок
Юхимів, енкаведист
Махорка, енкаведист

ПЕРША ДІЯ

(Кімната бюро НКВД. Стіл і столик. Коло вікна лейтенант Левченко).

Ява перша

(Сам лейтенант Левченко ходить по кімнаті та дивиться вікно)

Лейтенант Левченко: (походивши став коло вікна і підспівує собі):

Розпрягайте, хлопці, коні!
Та й лягайте спочиwać,
А я піду в сад євшневий
В сад криниченьку копать..

Чогось то її ще нема? (дивиться на годинник) А пора б прийти!... Ось і мені час до паперів братися.. (перегртає папери і далі під носом):

Копав, копав криниченьку
У євшневому саду.
Чи не вийде дівчинонька
В рано вранці по воду?

Але її чогось нема... Може де виїхала... а може де іроди розкрили її. Вона ж така необережна...

Ява друга

Наталка: (входячи) Доброго ранку, товариш лейтенант, о ви так скоро сьогодні до праці прийшли?

Левченко: А вже, доброго ранку, товаришко лейтенант, та ви мабуть сьогодні спізнилися...

Наталка: Спізнилася та не дуже. Ви ж знаєте НКВД не спізняється... А працювати доводиться ночами. Нераз аж засинаєш при писальній машині...

Левченко: О, ще мені це кажеш? Знаю і дивуюся, що витримуеш і в тебе нерви цілком не жіночі.. Бо коли б так, то і дня тут не вибула.

Наталка: Може і якраз не жіночі? Лейтенант Левченко, кажуть, що жінка більше витримає як чоловік..

Левченко: Та наше життя вимагає великого запертя від усіх і від жінок теж.

Наталка: А ще при таких необережних мужчинах як лейтенант Левченко (значуче поглянула на Левченка). То треба нервів і жінкам.

Левченко: Не кажи жінкам, а дівчатам..

Наталка: Ти дуже необережний, твариш лейтенант...

Левченко: Зглядом дівчат?

Наталка: Зглядом оцього життя, що в нім ми тепер.. отих проклятих років, як то поет якийсь написав...

Левченко: Гм.. Поет писав... Та теж писав один з наших поетів таке:

Не нам на прю з тобою стать,
Не нам діла твої судить.
Нам тільки плакать, плакать, плакатъ
І хліб насущний замісить
Криєавим потом і слізами...
Кати знущаються над нами
А правда наша п'яна спить..

Нatalка: Лейтенант, і не кажу, що в жінок нерви міцніші.. Де ж у самій станиці НКВД він мені деклямує Шевченка..

Левченко: Але, товаришко лейтенант, знаю, що в мене нерви слабі та коли б так разом з вами, то ми в спілці мали б сильні нерви... Неправда?!

Нatalка: Он куди ви стріляєте? Так спроста давай свою руку?

Левченко: Е, я цього не казає, Наталко, я тільки так..

Нatalка: Що інше кажу, а що інше думаю, неправда?

Левченко: Ні, що я думаю, то це я говорю...

Нatalка: Добре, піди і задеклямуй Шевченка майорові Пошехоновому... То побачу чи відважишся. А навіть як відважишся, то підеш там де Макар телят

нс гонив.. А тебе варта аж на Північний бігун вислати за ці слова, що оце ти сказав..

Левченко: Але, Наталко, ти теж уже забула на всі норми обережності.. І може хочеш може сана подати майорові Пошехонову?

Наталка: Левченко, ти мене ображаєш! Кому маю про тебе подавати? Тому що мій народ нищить? Що мсіх батьків знищив у 33-ім році. Ще наче нині бачу матір рідну, як пухне з голоду. Сестру Ірину як вмирає.. А батька знайшли неживого, як ходив за хлібом до міста.. таки на дорозі до села.. І цим катам.. (ображена).

Левченко: Наталко, ось і жіночі нерви.. Бійся Бога. Тож може надійти хтось будь і тоді ми пропали.. Опам'ятайся..

Наталка: А ти чого мені такі наміри підсугаєш?. . Та краще берімся до п'яці, бо ще хтось надійде і тоді буде не з медом..

Ява третя

(працюють обидвое, і входить капітан Петренко)

Петренко: Доброго ранку, товариш і

товаришка лейтенанти! Уже працюєте? Гаразд, так мені подобається, люблю чесних працівників.

Наталка: Товариш капітан, ми ж усично виконуємо. Ви ж на нас можете вловні спуститися ..

Петренко: Про це не сумніваюся, бо ж у западну Україну непевних людей не висилають, а ще НКВД!

Левченко: Да, ну, ст товариш капітан, правильно! У западній вороги народу не сплять. Тут ще народ не приучений до соціалістичного труду та ладу.. Наш батько Йосип Висарюнович Сталін..

Петренко: Ну да, товариш Сталін піклується западною і визволив з рук польських поміщиків наймолодшого брата...

Левченко: Ще, дозвольте капітан, чк там справа з тими вчоращеніми? Діло чисте? Спрятали ї кінці в воду..

Петренко: Ето не говориться. Знаєте тайну

Наталка: І слідство нічого не доказало?

Петренко: А що ж докаже слідство? Застрілилась сама видно. І нікого не було. А треба було їй цікавитися цими западницькими забобонами і йти в цер-

кву.. Церква не для партійців, ні для красної армії..

Левченко: І то таки правда? А може спрятали вороги народу і таку ману пустили. От мовляв сама себе вбила..

Петренко: Не може бути. Я сам проводив слідство і її письмо добрає знаю і еспертиза показала, що таки вона сама писала..

Петренко: Але товариші лейтенанти, вибачте я маю справу в відділі А (входить).

Ява четверта (ті самі)

Наталка: А ти знаєш, як то було?

Левченко: Та трохи чув, Наталко...

Наталка: Я ось що знаю, послухай..
Пішла всна-дівчина лейтенант Оксана Чередниченко з Полтавщини на шлюб до цієї церкви в центрі міста. Пішла, бо й інші теж ходили і красноармійці і дівчата наші старшини. Навіть НКВД пішло подивитися на буржуазні залишки.. Шлюб щоправда був хороший. Мені Маруся оповідала. Хор співав аж любо, а священик у золотистих ризах.. Молода наче княгиня. А світло і прес-тіл, та наче в казці.. Оксана вернула-

ся зі шлюбу дуже поважна і задумана..
І на другий день знайшли її на квартирі незивою при столику. На цім лист
до матері

Маме, прости, що твоя дочка так
марно минається. Але далі не можу
витримати того собачого життя. Ісуз
краси, без від, без пошанн. У нас ю-
ди живуть як собаки і я мала б отак
по собачому віддати своє серце.. Ко-
лесь не було жалю, бо не бачила, не
знала, як можна жити гарно... а тепер..

І лист недокінчений..

Левченко: А що на це НКВД?

Наталка: Казало про цю справу ні
мур--мур. Хоч про це вже всі люди
 знають. Тут у западній не вкриється..
 То не східняки..

Левченко: Але я таки погоджуся з
Оксаною! Як жити з любою особою,
 то таки через шлюб почати це життя ..

Наталка: Ну, то хіба виступай з НКВД
 і бери собі якусь западнячку Олюсю чи
 Марійку, або й Лесю...

Левченко: А чому я не міг тебе взяти?

Наталка: Що ти так съгодні мене
 вчепився? А коли я не схочу..

Левченко: Наталко, не рани моого
 серця. Ти ж добре знаєш мої почуван-
 ня до тебе...

Наталка: Знаю, але кому нині можна вірити? Ти повільний.

Левченко: Коли б не сця Польща і Гітлер, тс б ми вже давно були на одній квартирі і ти б не звалася більше Наталка Марченко, але Наталка Левченко..

Наталка: Та добре, що так не сталося... Богу дякувати!

Левченко: То ти таки мене не любиш і не хочеш! Ти хіба до кацапа пошехонця приліпишся?

Наталка: Та чекай, я цього не сказала і мене не ображуй! Яка мені спілка з кацапнею?

Левченко: Ну, то так кажи.. ми обє і одне серце і душа та й от позберемося і готово!

Наталка: Над тим ще треба добре поміркувати!

Левченко: А чому ж ще стільки маю чекати. Нерви не витримають...

Наталка: А мусимо чекати, коли хочемо брати шлюб як люди, а не як собаки..

Ява п'ята

(ті ж і входить Махорка)

Махорка: Доброго ранку, товариші камандіри!

Левченко: Та дэбраго ранку, бо€ць
Махорка!

Наталка: Що ж там новога?

Макітра: Нічого, ето тай бумали прислав майсэр Пошехонев!

Левченко: (бере) Даю, ми зараз будемо студіювати їх. (по хвилі) А ти, товариш бо€ць не хочеш закурити?

Махорка: Товариш лейтенант, ви хороша людина! Чом не хочу? Та ж саме мое прізвище говорить що махорка, то махорка.

Левченко: То маєш отут, це для тебе, загрій зуби!

Махорка: Щире спасібог, дуже дякую. То розумію лейтенант! Да жів'от товаріш лейтенант Левченко. Хороший пагняга! Да! (виходить і бе закаблуками!)

Ява шоста

(ті двоє)

Наталка: А чого ж ти так прымілюєшся да цього бойца-вояка?

Левченко: А, бо тебе люблю!

Наталка: Так через треті руки..

Левченко: Е, ти нічого не думаєш і не гадаєш...

Наталка: Отож мені знайшовся мудрець

Соломон! Він тільки думає. І то просце, що й не варта думати..

Левченко: Що, Наталочко, про тебе не варта думати?

Наталка: І що мені з твого думання? Ти знаєш когут думав і минувся чи як кажуть наші — згіб!

Левченко: Ти мене, Наталко, до когута не рівняй... Я серіозно.

Наталка: Що серіозно? Що на поважно...

Левченко: Ну, а наші почування.. любов.. майбутність. Ти ж знаєш, що хотів би мати таку пташку у своїм гніздочку...

Наталка: А як хочеш, то тепер якраз літо, можеш піти і зловити... От хоча б того соловейка, що цілу ніч твохкає поблизу в корчах.. Можеш і горобця, а навіть як любиш більший формат, то ворону...

Левченко: Наталко, серце.. (з дскомом дивиться на неї)

Наталка: А то що, товариш лейтенант. Видно в вас жіночі нерви...

Ява сьома

(тій же і Юхимів)

Юхимів: Драстуйте, здорови були, товариші командіри!

Наталка: (до себе) Ще того треба було? (голосно) Здраствуй боец! Що нового скажете?!

Юхимів: Майор Пошехонов післав мене за паперами число 47 Дуже потрбую...

Левченко: Хороше, ми зараз дамо. Щоб ти довго не чекав боец Юхимов, бо такого хорошого парнягу і знайти трудно! З тебе герой!

Юхимів: Так точно, товариш лейтенант, постараюся бути!

Левченко: І то легко можеш бути!

Наталка: Боець. беріть папери (подає їх) і гайдя до майора, щоб не ждав!

Ява восьма
(Знову самі)

Наталка: Що ти з тими людьми виробляєш! Ти певне сьогодні маку найвся і запоморочений..

Левченко: Так, запоморочений, але не з маку, а з...

Наталка: З глупоти чи що?

Левченко: З любови!

Наталка: До кого? Де бойців? А може до майстра Пошехонова?

Левченко: Наталко, а то що з тібою

сталося. Навіть поговорити поважно не дасиш..

Наталка: Та вже говори поважно..
А не роби комедії з бойцями..

Левченко: Ти знаєш, що я тебе люблю. І бажаю мати тебе за дружину моого життя. Хочу, щоб ти була сонцем в моїй хаті.. Матір'ю моїх дітей...

Наталка: (схилила голову і мовчить).
Гм.. Остапе, але так во... по собачому. Тільки до загсу, до цивільного уряду і то вже життя в двох : це любов довічна?

Левченко: А може бути інакше.. Я також над тим думаю-гадаю...

Наталка: То мене поведеш до церкви...

Левченко: До церкви важкувато, але священик може бути і нам дати шлюб..

Наталка: А то як? Скажи, хочу знати...

Левченко: Е, то моя тайна Тайна лейтенанта Левченка...

(завіса)

ДРУГА ДІЯ

Ява перша

(Кімната священика, збоку двері до другої

кімнати. У кімнаті о. Макар ходить, а потім молиться перед хрестом).

о. Макар: Гм і такожної ночі. Не годен спати. Ті червоні дияволи арештують тільки ночами. От застукають до хати і зараз собірачса з вешем — забиратися з речами і до кілька мінунт поїхало чорне авто чи той чорний ворон.. А може тсій ночі і до мене загостять...

Боже, Боже чого ми дочекалися..
Але чого журитися. Та ж все у Божих руках... Краще помолюся до Пречистої.. (стає біля ікони і молиться) Пресвята Богородиця.. мати засмучених і скорбних споглянь на мене.. на мою сестру... на мою парафію, моїх свечок і не лиши їх без пастиря... Дай сили все перенести і витривати...

Ява друга

(З другої кімнати заглядає сестра о. Макара Ольга)

Ольга: Братье, отче, вы не спите? Та ж північ давно минула... Позлодіться байдай трохи... Та ж все в Божих руках. Він з посеред тіні смерти вибавить праведного... Не спати цілими ночами, то не витримаєте...

О. Макар: Та то я, Ольго, знаю... Але спати не можу... За себе, за тебе і за людей. Тих овечок бідних...

Ольга: Але бодай положіться... Таки може прийде сон. Це ж давно попівночі...

О. Макар: Якраз час, коли найбільше лютує біс ..

Ольга: Е, та не згадуйте. Вони нині вже не приїдуть... Спіть! Дэбран'ч Слава Ісусу Христу!

Ява третя

(сам о. Макар)

О. Макар: Та треба сестри таки послухати, бо направду, навіть як не арештують, то нерви не витримають і страчу здоров'я та й тзак нічого не поможу моїм парафіянам, моєму народу українському ..

(прилягає на канапі і здається спить)

Ява четверта

(з вікна голос і стукіт)

Юхімов: Адкрой! Відкрий хату! Відчини! Зараз!

О. Макар: А то хто?... Боже, та ж тэ по мене НКВД..

Ольга: (виходить і питає:) А то що, отче?

О. Макар: Якраз прийшли по мене.
Чуєш як товчуться іроди!

Ольга: О, Боже, Мати Божа, що я почну з моїм синком сиріткою.. Брате, не відчиняй. Втікай другими дверима.. Не дайся кацапні.

О. Макар: Чекай, Ольго, гарячкою нічого не пэрдиш. На все є Божа воля!

Ольга: Але таки не відкривай, нехай вони самі вдираються до хати.

Махорка: (з-за вікна) Ти адкрой, бо стреляю. Відкрий двері, бо ні, то всім в хаті смерть.. Тут НКВД Воно жартів не знає. НКВД!

О. Макар: Я зараз.

Ольга: Ні, не йди, прошу тебе не йди отче.

Юхімов: Аткрой без церемонії, бо з хати зробимо решето.

О. Макар: (відчиняє двері і входять на гостро енкаведисти)

Юхімов: Руки ввійорх! Догори руки!
Смерть фашістам! Товаріш Сталін.

Махорка: Та мовчи, бовдуре, і до діла!

Юхімов: Та ті священік, піп?!

О. Макар: Так, я є священик, але не піп, а парэх цього села.

Махорка: Але таки священік?

О Макар: Та ж кажу..

Юхимов: На да харашо. Збирайся сі-час. А ти товаріш Махорка пасматрі за підозрительними вещами.. (цей шукає)

Ольга: Панове, лишіть моего брата в спокою. Він же нічого злого не зробив.

Юхімов: Малчі, мовчи баришня. Ето не з нами діло. Ми маємо наказа арестувати і крапка!

Ольга: Але.. (плаче)

Ява п'ята

Юрчик: Мамо, чого ті прийшли? Що вони хочуть в нашій хаті..

Юхімів: Ти малчик будь тихо, бо зараз і тебе приарештуєм. Спать іди!

Ольга: Та лишіть малого ще перестрахитися..

Махорка: Знаєм вас, ви бандьори і страху не маєте Ви товаріша сталіна не боїтесь, але ми вам покажемо!

О. Макар: Як мене берете, то беріть, але іх лишіть успокю..

Махорка: Малчать і разгаваривать.

Мовчи і не балакай! (в руки бере зі стола требник) Ето что? Що це є?

О. Макар: Це цілком невинна книжка. Требник.

Юхимов: Что за трєбнік?

О Макар: То така книжка з молитвами для священика..

Махорка: А нашо тільки книжок.

Ольга: Бо то як хрестити людей, як похоронювати, давати шлюби. Лишіть, вона вам не здасться.

Юхімов: Пачему не здасться? Бері товариш Махорка. Arrestерекувать етую книгу. Ми її якраз шукаємо! Враг народу!

Ольга: То навіть невинна книжка враг народа? То що за справедливість в вас?

Махорка: Соціалістическа соціалістическа! Ну да! Пашлі батюшко! (виходять) Ольга з Юрчиком плачуть і заїса.

ДІЯ ТРЕТЬЯ

(Знову в бюрі НКВД. Приводять отця Макара і ставлять лицем до стіни, а за хвилю приходять молодята).

Ява перша

Юхімов: Стій і не шелевись, не рухайся, бо тільки малий рух, то смерть. Тут станиця НКВД.

Махоржа: Ну, да! Ані руху! Зараз буде слідство і до тюрми!

Юхімов: То як позвати їх?

Махорка: Да, да позвати..

Ява друга:

(Входить Левченко в одністрої, а Наташка в білому вбрана і до них)

Левченко: Отче батюшка, просимо ласково до нас звернутися.

О. Макар: А тс що? Де я є? То не в бюрі НКВД?

Наташка: Так, очте, в бюрі НКВД.

О. Макар: А ви хто?

Левченко: Та я лейтенант НКВД, а ця дівчина теж лейтенант..

О. Макар: А навіщо ви з себе і з мене комедію ребите? Я читав про всяких трюки і способи слідства. але такого ще з роду не чув і не бачив.

Наташка: Отче, ми вас не привели

сюди на слідство. але просимо ласка-
во нам дати, шлюб.

О Макар: Та ж ви зі сходу всі пра-
вославні. А я католицький священик.

Левченко: Але ви правдивий свяще-
ник, що можете дати нам правдивий
шлюб з Божим благословенням?

О Макар: Та я шлюб можу дати, але
тим, хто мене признає.. А ви?

Наташка: Та ж ми вас признаємо і
якраз вас, католицького батюшку хоче-
мо, щоб дав нам шлюб!

О Макар: Але так без свідків.

Левченко: А то треба свідків?

О Макар: Більше двох..

Наташка: Якраз і є оці, що вас при-
везли,, отче .

О. Макар: Але ще треба висповідати-
ся чи може охреститися.

Левченко: Ми напевно хрещені, хіба
сповідатися..

О. Макар: А ви приготовані? Та то
так з опалу, на лоб на шию

Наташка: Ми приготувалися..

О. Макар: То хіба посповідаю.

Левченко: Робіть це скоро, бо знаєте, що може бути яка несподіванка і тоді нам і вам буде біда.

О. Макар: То добре, перше висповідаєм молодого, а потім молоду. (інші уходять за сцену, а той клякає і сповідається) Потім молода також.

Ява третя

Юхімов: А батюшка, свідкам тоже треба сповідаться?

О. Макар: Не конче, але коли б хотіли, то можна б.

Левченко: То хіба потсму, бо час наглить.. А ви книжку взяли (до енкаведистів)?

Махорка: Ну, да тэвариш лейтенант. Отут.

О. Макар: А тепер знаю, чому шукали за цим врагом народу. (усміхається священик!)

Махорка: То батюшка треба житро мудро. Бо інакше пропав як Сірко на ярмарку.

Левченко: Ну, скорс, не гуздряймёся, бо ще отця треба буде візвезти додому, а тут незабаром і світати почне.

О. Макар: То починаємо. Слава Ісусу Христу!

Молоді: Слава на віки!

О. Макар: Ти, Остапе, хочеш брати цю Наталку за жінку.

Остап: Так, отче, хочу.

О. Макар: І ще ніякій не приобіцяв?

Левченко: Ні, ніякій.

О. Макар: А ти, Наталко, хочеш брати Остапа за мужа .

Наталка: Так, чесний отче.

О. Макар: І не обіцяла ще нікому?

Наталка: Не обіцяла, йому вперше і тільки йому!

О. Макар: А тепер обручки маєте?

Левченко: Ось маємо. (подає)

О. Макар: (накладає обручки): Тепер присяга.

Левченко: Я Остап беру собі тебе Наталку за жінку і присягаю тобі любов, вірність і чесність супружу і що тебе не опушу аж до смерти. Так мени Боже позможи в Тройці святій Єдиний...

Наталка: Я Наталка беру собі тебе Остапа за мужа і присягаю тобі любов, вірність і чесність та послух су-

пружий і що тебе не опушу аж до смерти. Так мені Боже поможи в Тройці святій Єдиний..

О. Макар: Нехай вас Господь діти благословить!

Левченко: Отак уже житимемо як люди.

Наталка: (бере його за руки). Не по собачому, але по Божому!

КІНЕЦЬ!

